

Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Republike Slovenije - Soča

ZPZR

Zgodnja poklicna in
zaposlitvena rehabilitacija
v procesu vračanja na delo

KAKO IZBOLJŠATI PROCES VRAČANJA NA DELO PO DOLGOTRAJNI BOLNIŠKI ODSOTNOSTI

Marko Sremec, Metka Teržan, Valentina Brecej, Nuša Kerč,
URI Soča, projekt ZPZR

4. konferenca pokojninskega in invalidskega zavarovanja,
Portorož, 14. 9. 2021

Obvladovanje dolgotrajne bolniške odsotnosti – literatura

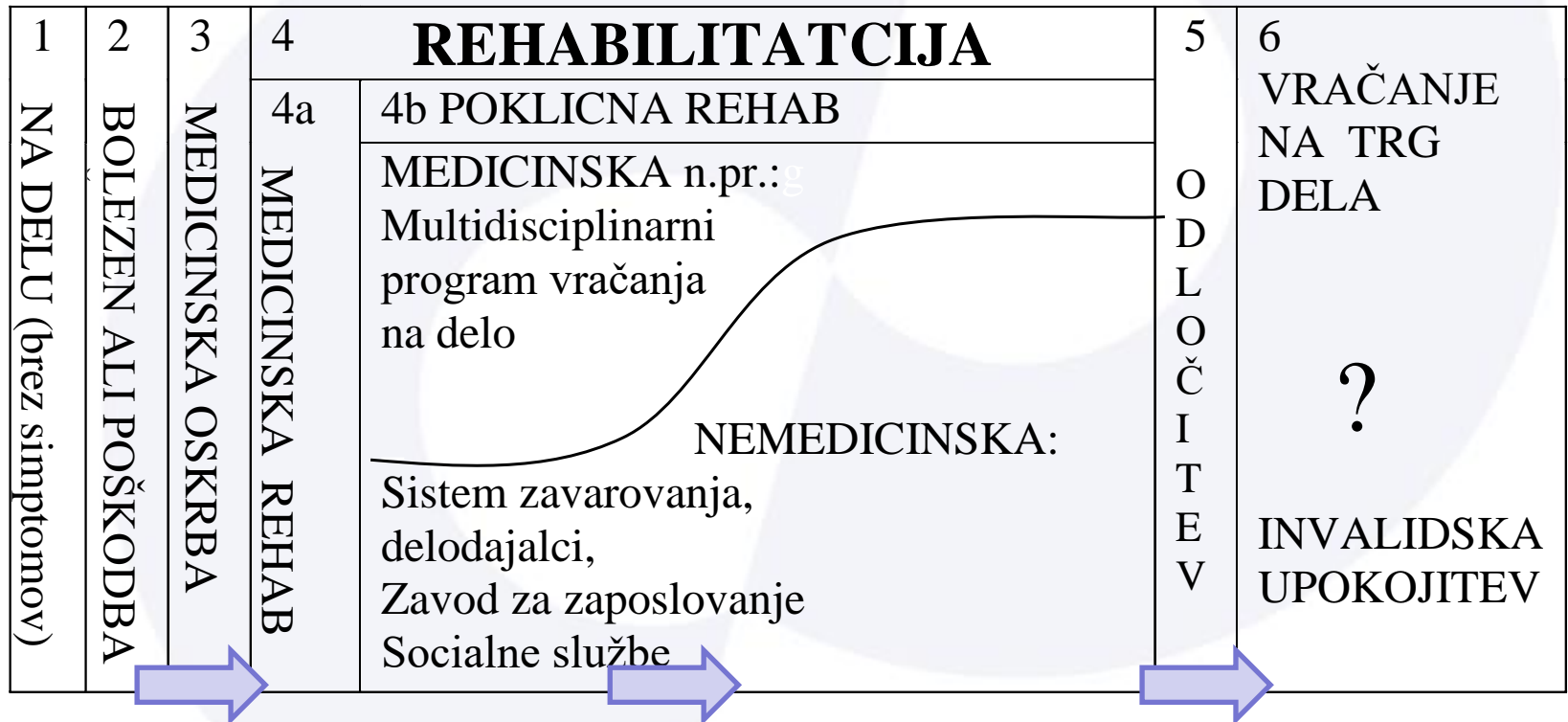
- Programi postopnega vračanja na delo (RTW)*
- Poklicna rehabilitacija (VR)**

*Schneider U, Linder R, Verheyen F. Long-term sick leave and graded return to work: What do we know about the follow-up effects?. Health Policy, © 2016 Elsevier Ireland Ltd.

** Chamberlain MA, Moser VF, Schüldt Ekholm K and all, Vocational Rehabilitation: an educational review, Journal of Rehabilitation Medicine 2009; 41; 856-69

Pot posameznika proti vrnitvi na delo

Vir: modificirano po Ekholm J, et al., Report to Ministry of Social Welfare, Mid Sweden University, Östersund, CSF Reports No 2003:1)

Pobuda Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZEM) konec leta 2017 za projekt, ki bi zvečal obseg in vsebino poklicne rehabilitacije kot pravice po Zakonu o PIZ.

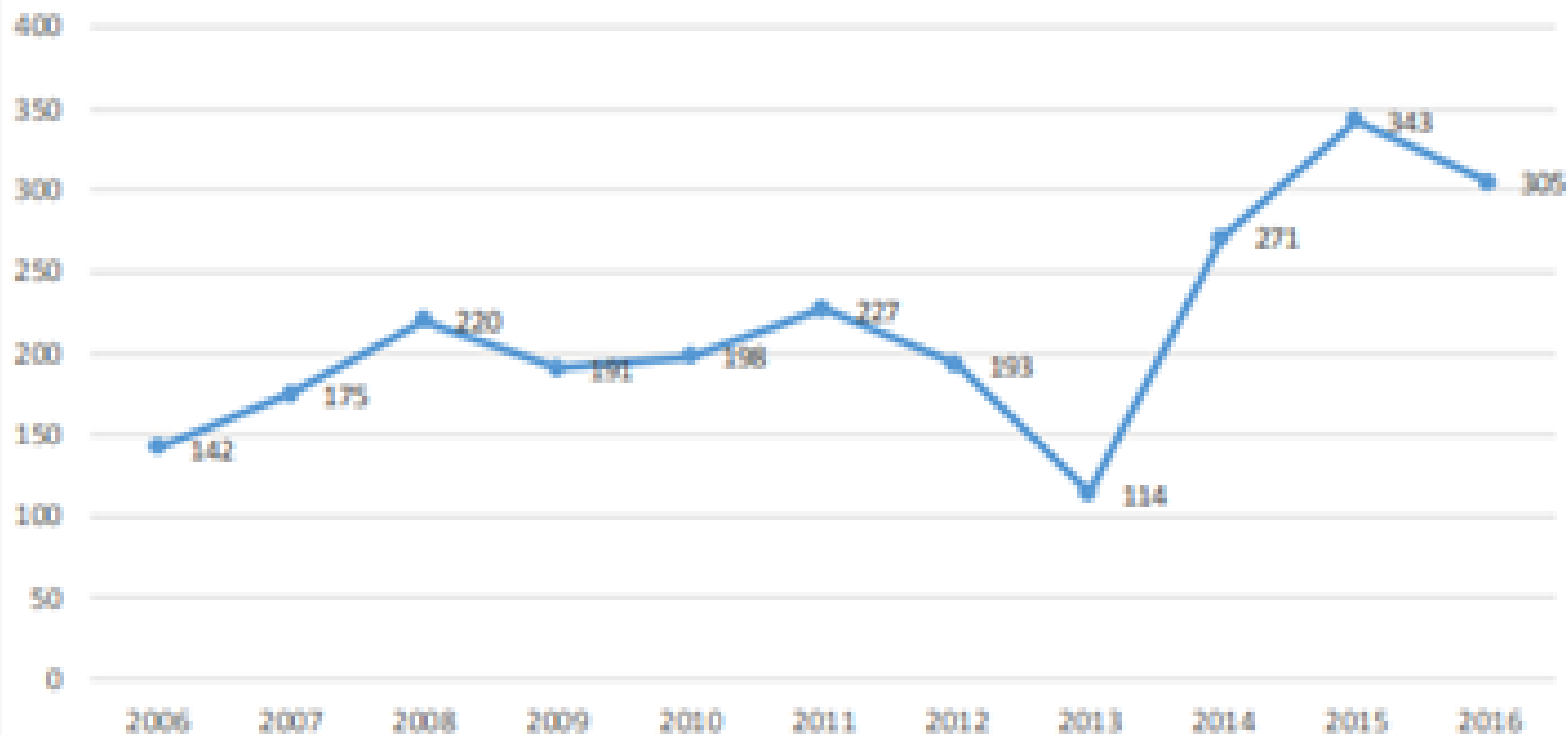

Poklicna rehabilitacija je celostni proces, v katerem se zavarovanca strokovno, fizično in psihosocialno usposobi za drug poklic ali delo, tako da se lahko ustrezno zaposli in ponovno vključi v delovno okolje, oziroma se usposobi za opravljanje istega poklica ali dela, tako da se mu prilagodi delovno mesto z ustreznimi tehničnimi pripomočki. (70. člen ZPIZ-2).

Število vključenih v PR

(vir: ZPIZ)

Sodelovanje med Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije in Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije oziroma med MDDSZEM in Ministrstvom za zdravje.

Proces postopnega vračanja na delo in poklicne rehabilitacije že v času bolniškega staleža s pripravo individualnega načrta vračanja na delo.

Hitrejše usmerjanje v pridobitev pravice do poklicne rehabilitacije kot pravice po ZPIZ-2, pravica mora postati dolžnost.

POTREBNA BO USTREZNA SPREMEMBA ZAKONODAJE

Glavni cilji projekta

- Ocena stanja poklicne rehabilitacije in primerjalna študija evropskih držav,
- oblikovanje **modela celostne zgodnje poklicne in zaposlitvene rehabilitacije v procesu vračanja na delo**,
- priprava **predloga zakonskih sprememb** za izvedbo modela zgodnje poklicne in zaposlitvene rehabilitacije v procesu vračanja na delo,
- dvig **ozaveščenosti in informiranosti** zavarovancev, delodajalcev in strokovne javnosti.

Primerjalna analiza: **Nemčija**

- **Omejeno trajanje bolniškega staleža** – po 10 tednih vključevanje v PR.
- Zavarovalnice razpolagajo z **lastnimi klinikami za PR**, v katere je oseba vključena do zaključka vrnitve na delo.
- Obstaja **krovno telo** za področje PR.
- Ocenjevanje zmožnosti za delo na podlagi **MKF**.
- Vse ocene invalidnosti se **revidirajo na 3 leta**.

Primerjalna analiza: **Nizozemska**

- **Vključenost delodajalcev** – oblikovanje načrta za vračanje na delo.
- **Finančne implikacije** za delodajalca.
- Delodajalec mora pomagati pri **iskanju drugega ustreznega delodajalca**.
- **Vodenje primera** v procesu vračanja na delo.

**MODEL CELOSTNE
POKLICNE IN
ZAPOSLOTVENE
REHABILITACIJE V
PROJEKTU ZPZR**

Kriteriji za vključitev zavarovancev v obravnavo

- Zavarovanci, zlasti starejši od 45 let,
- so v bolniškem staležu več kot 3 mesece,
- imajo kompleksne zdravstvene težave,
- vključujejo se tudi zavarovanci, ki čakajo na poseg,
- dodatno vključujemo delodajalce, ki imajo večje število zaposlenih v dolgotrajnem bolniškem staležu.

Protokol obravnave

1. **Obravnava pri imenovanem zdravniku ZZS:** predstavitev projekta zavarovancu (dopis), pridobitev soglasja, pripravi obrazec z osnovnimi informacijami ZPZR-1 (osnovne informacije o zavarovancu, bolezni, bolniškem staležu)
2. **Obravnava na vstopni informacijsko-koordinacijski (VIK) točki:** strokovni delavec projekta in predstavnik izvajalca zaposlitvene rehabilitacije: motivacija za sodelovanje v projektu, podatki o delodajalcu, izbranem osebnem zdravniku.

Strokovni delavec VIK točke pozove delodajalca k sodelovanju, poizve po izvajalcu medicine dela, obvesti izbranega osebnega zdravnika o vključitvi v projekt ZPZR, spremlja bolniški stalež, potek obravnave (case management).

Nadaljnja obravnava zavarovanca

3. **Specialist medicine dela, prometa in športa** (pregled medicinske dokumentacije, razgovor z zavarovancem, usmerjen pregled, ugotovitev eventualnih omejitev za delo)
4. **Izvajalec zaposlitvene rehabilitacije** (timska obravnava pri psihologu, delovnem terapevtu, socialni delavki, drugih članih tima)
5. **Kontakt z delodajalcem** (obisk delodajalca, ogled delovnega mesta, predstavitev zmožnosti zaposlenega in predlog načrta vračanja na delo, pripravi se zapisnik, ki ga delodajalec podpiše)
6. **Sestanek imenovanega zdravnika ZZZS in predsednika invalidske komisije ZPIZ** (obrnava končnih dokumentov, pripombe, pospešitev postopkov)

Končni izdelki obravnave

1. **Poročilo specialista MDPŠ in IZR** (dobita ga IZ ZZS in predsednik IK ter zavarovanec, ki ga odda svojemu izbranemu osebnemu zdravniku)
2. **Individualni načrt vračanja na delo** (prav tako zdravnika ZZS in ZPIZ, zavarovanec in delodajalec)
3. **Obvestilo o zaključku obravnave** (izbrani osebni zdravnik, zavarovanec, imenovani zdravnik ZZS)
4. **Poročila o kontrolnih pregledih pri specialistu MDPŠ** (če so potrebni)

ANALIZA PILOTNEGA PROJEKTA

- **52** zavarovancev vključenih
- **Več moških** (61,5%)
- Povprečna **starost** 43 let (od 22 do 55 let)
- **Izobrazba**: poklicna šola (46,2%), srednja šola (25%), osnovna šola (9%)
- **Delovno mesto**: proizvodnja, storitve
- 80% zavarovancev iz **manjših krajev**
- **Od vseh delodajalcev je le eden odklonil sodelovanje !**

- V **bolniškem staležu ob vključitvi** so do 1 leta (33 zavarovancev, v povprečju 5,8 mesecev, 15 zavarovancev v povprečju 1 leto in 2 meseca). Takšnih, ki so v bolniškem staležu več kot 2 leti je manj (4)
- Največ bolniške odsotnosti zaradi **bolezni muskuloskeletnega sistema** - 21 zavarovancev (40 %), med njimi jih ima polovica okvaro medvretenčne ploščice ledvene hrbtenice
- Na drugem mestu so **stanja po poškodbi**, predvsem zgornjih udov
- Nobenega zavarovanca z diagnozo duševnih in vedenjskih motenj
- Potek obravnave: **56 dni** med pregledom na VIK točki in pregledom pri specialistu MDPŠ

Izidi obravnav - 13 zaključenih

- **8 zavarovancev se postopno vrača na delo**, v skrajšanem delovnem času 4 ure iz bolniškega staleža, občasne kontrole pri specialistu MDPŠ, spremljanje preko strokovnih delavcev IZR
- 2 zavarovanca se bosta postopno vrnila na delo brez omejitev
- 6 od teh zavarovancev po stabilizaciji stanja (stabilno stanje in učinkovitost na delovnem mestu) obravnavano na IK ZPIZ
- 3 - kategorija invalidnosti in 3 poklicna rehabilitacija po ZPIZ-2
- **4 zavarovanci bodo takoj predstavljeni na IK ZPIZ**, 2 za kategorijo invalidnosti, 2 za poklicno rehabilitacijo
- 1 zavarovanec se ni strinjal z individualnim načrtom vračanja na delo, predan je bil imenovanemu zdravniku ZZZS

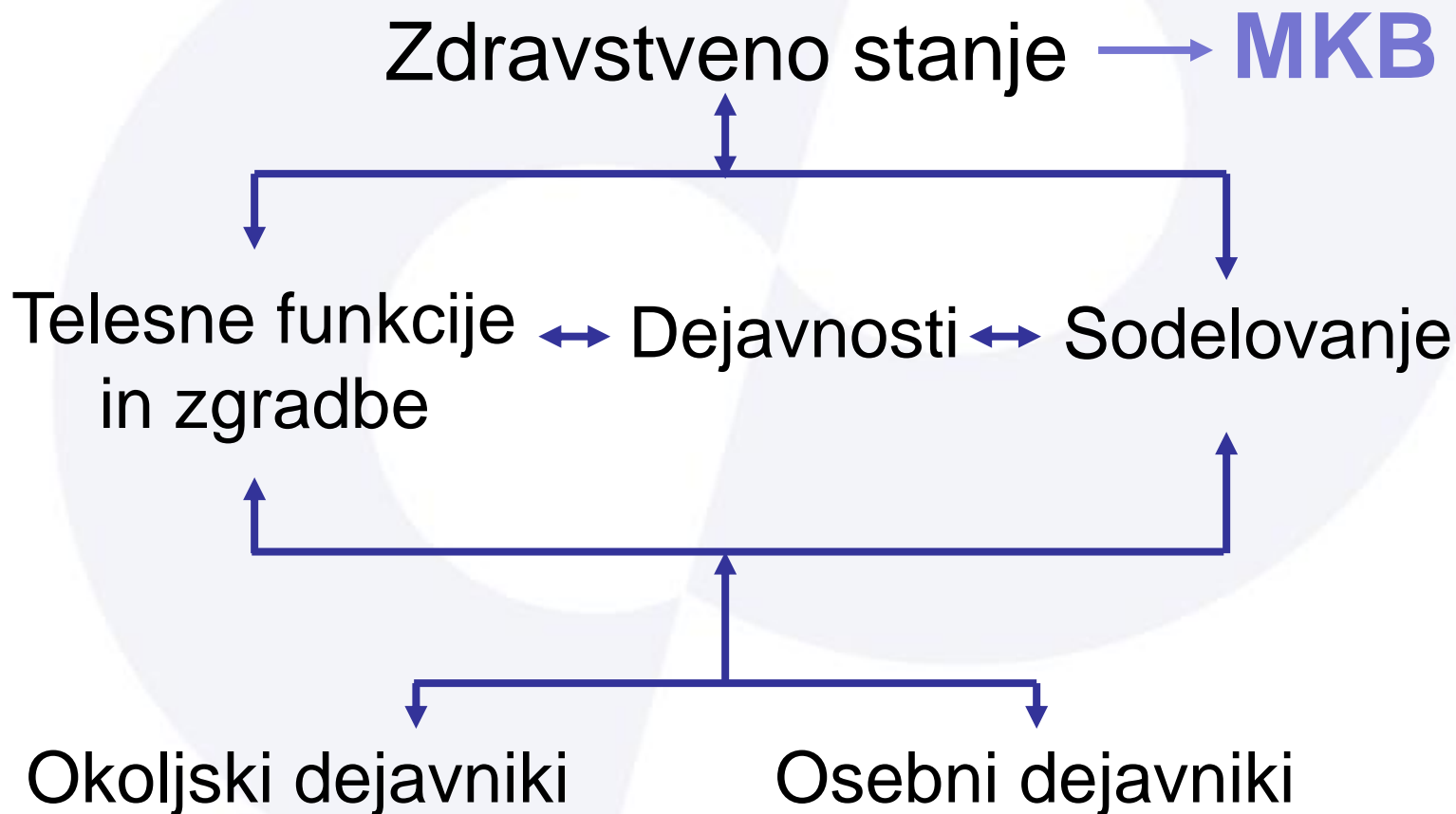

Glavni doprinos projekta

- **Povezovanje** vseh obstoječih pravic in programov.
- Vključevanje **specialistov MDPŠ**, ki jim nalogo sodelovanja v PR nalaga že Zakon o varnosti in zdravju pri delu.
- Uporaba obstoječega znanja **strokovnih delavcev v zaposlitveni rehabilitaciji**.
- Povezava najpomembnejših **deležnikov v procesu**.
- Razširitev znanja na področju vračanja na delo na **vse nivoje zdravstvenega varstva**.

Bio-psiho-socialni model

ZPZR

Zgodnja poklicna in
zaposlitvena rehabilitacija
v procesu vračanja na delo

Več informacij o projektu ZPZR najdete na spletni strani
www.zpZR.si.

Projekt Zgodnja poklicna in zaposlitvena rehabilitacija v procesu vračanja na delo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada.

